

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Kansliapäällikön yleiskatsaus

Hallitusneuvottelut 3.5.2023

Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimiala

- Tiede, koulutus ja varhaiskasvatus, opintotuki
- Taide, kulttuuri, kulttuuriperintö, tekijänoikeus
- Arkisto-, museo- ja yleinen kirjastotoimi
- Evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muut uskonnolliset yhdyskunnat
- Liikunta ja nuorisotyö

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Lain-
säädäntö

Hallitus-
ohjelma

JTS/TAE

Yhteistyö sidosryhmien ja viranomaisten kanssa kansainvälisellä, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla

SIVISTYSHALLINTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kansallisarkisto, Suomen Akatemia, Museovirasto, Suomenlinnan hoitokunta, Opetushallitus, Taiteen edistämiskeskus, Varastokirjasto, Näkövammaisten kirjasto
Kotimaisten kielten keskus, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, Opintotuen muutoksenhakulautakunta

Normiohjaus,
informaatio-ohjaus ja
resurssiohjaus

Mm. kunnat, koulutuksen järjestäjät, kansalaisjärjestöt, korkeakoulut, taide-
kulttuuriorganisaatiot, tekijänoikeusorganisaatiot, omistajaohjatut yritykset

Palvelut kansalaisille ja koko yhteiskunnalle

Tilannekuva

- Suomessa väestö vanhenee ja syntyvyys on matala. Teknologinen murros, tekoäly ja vihreä siirtymä kasvattavat osaamisen ja T&K:n tarvetta. Alueiden kehitys eriytyy, vaikeuttaen peruspalvelujen turvaamista koko maassa.
- Tuottavuuskasvu perustuu inhimillisen pääoman kasvuun ja innovaatioihin. Suomi on jäänyt verrokkimaista jo pitkään.
- Korkea työllisyys edellyttää korkeampaa osaamista. Osaamistaso on laskenut neljännesvuosisadan ja koulutustason nousu on pysähtymässä. Laajaa heikosti työllistävää koulutusta ja moninkertaista tutkintokoulutusta.
- TKI-panostukset ovat jääneet jälkeen kansainvälisestä kehityksestä.
- Luovien alojen työllisyys ja arvonlisä ovat kehittyneet Suomessa verrokkimaita heikommin.
- Liikkumattomuus muodostaa vakavan uhan väestön hyvinvoinnille, työkyvylle ja terveydenhuollon resurssien riittävyydelle.
- Tehostettava resurssien käyttöä, suunnattava paremmin yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarpeiden mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuritoimen julkinen rahoitus

- Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan 29 loppusumma 7,7 mrd. euroa
  - Lisäksi kuntien rahoitusosuus toisen asteen perustutkintoon valmistavassa koulutuksessa noin 1,5 mrd. euroa

> OKM hallinnoi rahoitusta 9,2 mrd. euroa vuosittain
- Valtiovarainministeriön pääluokassa 28 kuntien peruspalveluiden valtionosuuden määrä 2,1 mrd. euroa
  - Kuntien laskennallinen rahoitusosuus 7,5 mrd. euroa
  - VM pääluokasta varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, kirjasto ja kuntien kulttuuritoimi
- **> Toimialan julkinen rahoitus yhteensä noin 17 mrd. euroa**

Valtion talousarvio 2023, pääluokka 29

	2022 TA milj. €	2023 TAE milj. €	Muutos 2022 talousarviosta	
			milj. €	%
Pääluokka yhteensä	7 475	7 692	216	3
Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	296	328	32	11
Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö	886	922	36	4
Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus	1 288	1 333	45	3
Korkeakouluopetus ja tutkimus	3 455	3 522	67	2
Opintotuki	703	757	54	8
Taide ja kulttuuri	613	599	-14	-2
Liikuntatoimi	153	154	1	1
Nuorisotyö	81	77	-5	-6

Keskeiset ratkaistavat asiat

- Sivistys ja talouskasvu
- Perustaidot ja tuki
- Hyvinvointia ja osallisuutta
- Rahoitus ja rakenteet

Sivistys ja talouskasvu

- Koulutustarjonta tulee kohdentaa työmarkkinoiden tarvetta vastaavasti. Näin tuetaan tuottavuuden kasvua ja varmistetaan työvoiman saatavuus yhteiskunnan ja elinkeinoelämän kehittymisen kannalta kriittisille aloille.
  - Aikuisten koulutustaso palautetaan nousutrendille ja nuorten aikuisten koulutustaso OECD-maiden kärkitasolle. Nuorten ja aikuisten koulutustasolle vuonna 2040 asetetaan tavoite. On toteutettava myös toimet, joilla tavoite voidaan saavuttaa.
- Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää korkeakouluissa lisätään. Lukuvuosimaksut nostetaan kattamaan koulutuksen todelliset kustannukset ja ulkomaalaisille opiskelijoille luodaan taloudellisia kannusteita työllistyä Suomeen opintojensa jälkeen.
  - Tutkintoa pienempien koulutuskokonaisuuksien hyödyntämistä lisätään. Samalla vähennetään merkittävästi moninkertaista tutkintokoulutusta toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa.

Sivistys ja talouskasvu

- Julkisen TKI-rahoituksen lisäykset toimiin, joilla on mahdollisimman laaja vaikutus tuottavuuteen ja taloudelliseen kasvuun. Painotetaan yliopistojen perustutkimusta, ammattikorkeakoulujen soveltavaa tutkimusta sekä tutkijakoulutusta, jotta tarvittava osaavan T&K-henkilöstön lisäys voi toteutua.
  - Luovien alojen palvelurakennetta ja rahoitusta uudistetaan niin, että luovan talouden kasvu ja työllisyys vahvistuvat ja sisältöjen tuottamisen ja jakelun edellytykset paranevat.
- Kulttuuribudjetti nostetaan yhteen prosenttiin talousarvion menoista (huomioidaan bud.rak.muutos).
  - Laaditaan kulttuuripolitiikan selonteko.
  - Laaditaan kirjallisuuspoliittinen ohjelma.
  - Vihreää siirtymää edistetään kulttuurialalla.
  - Kehitetään kilpa- ja huippu-urheilun toimintaedellytyksiä.

Perustaidot ja tuki

- Oppimistulosten lasku pysäytetään. Lisätään opetustuntimäärää perusopetuksessa. Parannetaan erityisesti vieraskielisten lasten ja oppilaiden edellytyksiä riittävän suomen ja ruotsin kielitaidon saavuttamiseen oppimisen polun aikana.
- Perustaitojen oppimiseen panostetaan ja toimeenpannaan oppimisen tuen kokonaisuudistus varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Aikuisten perustaitojen vahvistamiseksi käynnistetään Perustaito-ohjelma.
  - Odotetaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tuloksia.

Perustaidot ja tuki

- Valmistellaan perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen pitkän aikavälin kehittämisen suuntaviivat. Valmistelu tehdään laajassa sidosryhmäyhteistyössä tutkittuun tietoon nojaten ja kansainvälistä yhteistyötä hyödyntäen.
- Sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertainen toteutuminen turvataan maan kaikissa osissa ja molemmilla kansalliskielillä. Tämä tehdään vahvistamalla peruspalveluiden laatua ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista koskevia normeja, etu- ja jälkikäteisseurantaa ja -valvontaa sekä tukea ja ohjausta.

Hyvinvointi ja osallisuus

- Varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa toteutetaan valtakunnallinen hyvinvoinnin kehittämisohjelma.
  - Toisella asteella ja korkeakoulutuksessa varmistetaan riittävä opintojen ohjaus sekä opiskelun ja opiskelijoiden tuki.
  - Nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi poikkihallinnollisesti toteutetaan laaja-alainen valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma.
  - Vakinaistetaan valtakunnallinen Liikkuvat-kokonaisuus väestön liikkumisen lisäämiseksi eri ikä- ja väestöryhmissä.
- Eriytymiskehitystä ehkäistään ja kriisinkestävyyttä lisätään kulttuuri- ja kirjastopalveluja, mediakasvatusta ja kulttuurihyvinvointitoimintaa vahvistamalla, kulttuuriperinnöstä huolehtimalla sekä kulttuuri-osallistumisen esteitä poistamalla.
  - Toteutetaan taiteen perusopetuksen kokonaisuudistus.
  - Jatketaan harrastamisen Suomen mallin toteuttamista.
  - Kehitetään nuorten työpajatoimintaa.
  - Vahvistetaan kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää nuorisotyötä.

Rakenteet ja rahoitus

- Koulutuksen rahoitusta vahvistetaan ja kohdennetaan tarvittaessa uudelleen.
  - Kulttuurirahoituksen tasoa lisätään vahvistamaan kulttuurialan elpymistä ja uudistumista koronapandemian jälkeen.
  - Opetus- ja kulttuuriministeriön sektorin valtionosuudet keskitetään opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan siten, että lainsäädäntö-, rahoitus- ja informaatio-ohjaus muodostavat hallinnollisesti yhdenmukaisen kokonaisuuden.
- Selvitetään aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen siirtäminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle.
  - Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastorakennetta uudistetaan Sivistyshallinto 2030-muutosohjelman mukaisesti siten, että nykyisten 11 viraston sijasta sivistyshallinto muodostuisi ministeriön lisäksi viidestä virastokokonaisuudesta.

Sivistystoimen peruspalveluiden ohjausjärjestelmän uudistaminen

- Sivistystoimen peruspalveluihin (koulutus) sisältyvät lakisääteisen palveluoikeuden ja -velvollisuuden piirissä olevat palvelut; varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, ylioppilastutkintoon ja ammatilliseen perustutkintoon valmistava koulutus (maksuton toinen aste) sekä kirjastot ja kuntien kulttuuritoimi.
- Rahoitus olisi tarkoituksenmukaista keskittää opetus- ja kulttuuritoimen pääluokkaan saman rahoituslain piiriin.
- Rahoitusperusteet määritettäisiin tehtäväkohtaisin kriteerein siten, että rahoitusjärjestelmällä voidaan aikaisempaa tehokkaammin edistää toimintalainsäädännön tavoitteita sekä palvelurakenteiden uudistamista tuottavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.
- Kokoamalla sivistystoimen peruspalveluiden lainsäädäntö-, rahoitus ja informaatio-ohjaus samaan ministeriöön varmistetaan ohjausjärjestelmän tehokkuus ja vaikuttavuus sekä rahoituksen yhdenvertainen kohdentuminen ja laadukkaat palvelut maan eri osissa.

Kiitos